

איתן הבר • צ'ק לא פתוח

אמריקה לא פראיירית

מי שמקל ראש, או לא "קונה", את כל שנכתב ונאמר בסוף השבוע על ההרעיה ביחסים בין ישראל לארה"ב בעקבות הימנעותה מהטלת וטו על החלטת האו"ם, שיחשוב לרגע מה היה קורה אילו תוצאות ההצבעה היו אחרות: ראש הממשלה היה מופיע בהדרת עם ומודיע על הניצחון המדיני הגדול, שרי הממשלה היו עומדים בתור לפני כל מיקרופון, אלפי מתיישבים ביו"ש היו מצטלמים בחיוך שובה לב על שפתייהם. ההגיגות היו נמשכות שבעה ימים ולילות ו"נשפכות" מההר אל השפלה. רבבות היו אומרים אז בקול גדול: "אמרנו לכם", ומפטטים על "נושאת המטוסים הישראלית" שהיא "הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון". היינו מדברים שוב על הערבים שאינם מסוגלים להשלים עם קיומנו, ומסבירים לכולם שאפשר להתגרות בחמור וכפיל האמריקאי בלי להישרט. והם, בתגובה, עוד מספקים לנו את המטוס הטוב ביותר בעולם. הצ'ק שלהם, הצדק איתנו, יחי אנחנו.

הצרה שלנו החלה לפני 50 שנה. הימים שלפני מלחמת ששת הימים היו כל כך מדרכיים, שהניצחון המופלא סימא את עינינו. אמנם ידענו שלא באנו "לארץ ריקה", אבל לנו היה קושאן על הארץ הזו. בנינו על כל ה, עמק וגבעה כדי למנוע את חלוקת הארץ. יותר מכך, התחלנו להאמין במה שכתבנו על עצמנו. שאנחנו הגדולים מכולם, הטובים מכולם, שיש לנו הצבא החזק בעולם, מערכת המודיעין (המוסד, השב"כ) היעילה בעולם, שאנחנו מובילים בעולם בחדשנות ובפיתוח טכנולוגי (הייטק, רפואה, חקלאות). זוהרנו את כולם, והתגרינו במי שאפשרה העולם כולו, כך חשבנו, העריץ את יכולותינו. כמה טוב להיות אנחנו.

אף פעם לא העמקנו לחשוב על מה שאמריקה גונתת לנו ולא נמדד רק בכסף. היא הפטרונית, הסוכך העליון של מדינה קטנטנה, אי באוקיינוס של שנהא במזרח תיכון סוער. התמיכה האמריקאית – הצבאית, המדינית והכלכלית – הייתה כמעט מושלמת. עשרות שנים רצף נו לאמריקאים עם כל טענה נגד מישוהו, כמו שילד רץ לאבאל'ה. גם היריבים תמיד פנו לווינגטון בכל טענה כלפינו. כמעט כל מנהיג בעולם התחשב בישראל שעל גבה של אמריקה. כולם הבינו שלהתעסק עם ישראל פירושו להסתבך עם אמריקה. ומי רצה להסתבך עם המעצמה החזקה בעולם?

יותר מפעם אחת רמזו לנו האמריקאים שהישגי מלחמת ששת הימים הם בסיס למשא ומתן ולא "מתנה" שנוכל החזיק בה לנצח, ולכן כדאי שלא נשתול עוד ועוד יישו"בים בשטחים. ואנחנו, חכמים שכמונו, קרצנו להם בעינינו. הבנו אתכם. ואט"אט הקמנו מדינה חדשה ואחרת בשטחים. לא חיפשנו ולא מצאנו פתרון אמיתי לבעיה הפלסטינית. האמריקאים, ובעיקר הנשיא האחרון, ברק אובמה, ספגו מאיתנו עלבונות כל שני וחמישי, ואמרו ברוב הסדרם על כל יריקה שהיא גשם.

עכשיו אנחנו בונים על דונלד טראמפ. הוא יצילנו מכל פגע. הוא האלוהים החדש. הוא יבטל את החלטת האו"ם משלשום, הוא יראה לקודמו בממשל מה זו אהבת ישראל אמיתית, הוא יחשוף ברבים את הדו־פרצופיות האמריקאית. ב־20 בינואר 2017, אין ספק, הכל ישתנה. אמריקה תחזור להיות גדולה, וישראל תהיה אז שוב גדולה כמו פעם. הסינים יעמדו בתור אצל רוני ריב"ל, הרוסים יישפכו לאגער" לפני שניתן לפוטין עשר דקות אצל נתניהו. פראיירים, כבר נאמר, לא מתים. הם רק מתחלפים. באמת? ■

סמדר פרי • ברמאללה חוגגים, אבל....

חצי ניצחון

מאחורי הכותרת השמנמנה "פלסטיין מנצחת", בעמודי החדשות בתקשורת הפלסטינית מבצבצים גם קמטי דאגה. מצד אחד סאיב עריקאת, מחזיק תיק המשא ומתן עם ישראל שהתפוגג לפני שנתיים, רץ להתראיין, לאיים ולחגוג את "הניצחון ההיסטורי" באו"ם. מצד שני, קריקטורה מסוימת צדה את עיני רואים בה גבר לבוש חליפה, שיערו מאפיר וגבו שחוח, אוחו תיק מאיים להתפקע מניירת הנוסחאות לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני שלא הגיעו לשום מקום. הגבר הפלסטיני, שצויר כאילו בעוד רגע הוא מחזיר ציוד לבורא עולם, צועד לעבר בניין האו"ם בניו-יורק. האם ייפול ביישורת האחרונה או יצליח להגיע? ואם יגיע, האם יצליח להוביל להקמת מדינה פלסטינית? ואולי ברגע האחרון ייתקל במארב של הצמד טראמפ-נתניהו שיעיף אותו כל הדרך חזרה?

מיודענו עריקאת נהנה עכשיו לדבר על סטירת הלחי המצלצלת שנתניהו חטף. אין ויכוח שהחלטת האו"ם היא הצלחה דיפלומטית מרשימה לאבו מאזן, על חשבוננו. אבל ההצלחה היותר גדולה מקופלת בעקיצות של בן רודס, הרובר של אובמה. נתניהו חיפש את המורשת של אובמה, נתניהו קיבל סגירת חשבונות. נתניהו חשב שהוא יכול על אובמה, הבית הלבן יראה לו. נתניהו קיבל הזדמנות, אמר רודס, התרענו, זוהרנו, שלחנו את קרי, ונתניהו ציפץ עלינו. במילים יותר פשוטות: נמאס מהתעלולים של המתנחלים ונשבר מהתרגי לים של נתניהו.

כף היד של סמנתה פאוואר, הנציגה האמריקאית באו"ם, שהונפה להודיע שהיא לא מטילה וטו, שווה בעיני הפלסטינים הרבה יותר מתמיכת החברות האחרות במועצת הביטחון. כף ידה היא תמונת התסכול המצטבר של אובמה מההתנחלויות, שהוא קורא להן "המכשול הגדול". בעין בינלאומית, החלטה מסמנת את הגבול בין מדינת ישראל למדינה הפלסטינית העצמאית. ועד שתקום, הפלסטינים יתרוצצו על מדרגות בית הדין הבינלאומי בהאג לתבוע על כל חריגת בנייה במזרח ירושלים ובהתנחלויות.

השמועה על החלטה נגד ההתנחלויות ההולכת ונרקמת מאחורי הקלעים התרוצצה כבר שנה, כמהלך ה"גראנד פי-

נאלה" שאובמה תופר לנתניהו. בצד הפלסטיני ידעו לספר שאובמה המתין עד אחרי הבחירות, כדי לא לחבל בקמפיין של קלינטון ולא להתקיל אותה עם הקול היהודי. אחרי המפלה, ואחרי שטראמפ התחייב להעביר את השגרירות האמריקאית לירושלים, בא תור המהלומה. חשוב להגיד: נתניהו ידע שהחלטה הזאת מתבשלת. הוא גם הבין שהיא בלתי הפיכה. לא במקרה הוא התחייב שוב לאחרונה לפתרון שתי המדינות. לא במקרה קרא לאבו מאזן – בלי להתכוון באמת – להיפגש עימו "בכל מקום ובכל שעה".

בעוד העולם הערבי, איך לא, מתמוגג משמחת רמאללה, מעניינת התגובה של בית המלוכה הסעודי: מצד אחד תומכים, מצד שני חושפים לנתניהו קרן אור: לך על תוכנית השלום הערבית-סעודית ותצוד שתי ציפורים – שלום כולל ופתרון הסכסוך עם הפלסטינים, בלי להתרוצץ על המדרגות בהאג.

בעוד סאיב עריקאת מדבר על סטירת הלחי המצלצלת שנתניהו חטף, השגריר הפלסטיני באו"ם, ריאד מנסור, סיכם את תוצאות ההצבעה במשפט: "מאוחר מדי, מעט מדי"

מצרים יצאה חבולה מהפרשה. אחרי שאיסי הגיש טיוטה מרוככת יותר, והרהים בבקשה לדחות את הדיון, הוא שלח שלשום את נציגו להצביע בעד ההחלטה. הזיגוג הזה כבר עזר לה לו ביוקר אצל הפלסטינים, התקשורת הערבית קוראת לו "בוגד", ומזכירים את "האמא היהודייה" של הראיס מקהיה. אף אחד לא תמים בסיפור הזה. אומרים דבר אחד, חושבים דבר שני. השגריר הפלסטיני באו"ם, ריאד מנסור, סיכם את מה שקרה במשפט אחד: "מאוחר מדי, מעט מדי". העולם הערבי והמחנה הפלסטיני מפולגים, מסוכסכים ומתחשבים, אך נעים רכים לקראת "המזימה" של נתניהו, שכבר הודיע שהחלטה לא מחייבת את ישראל. איש לא מאמין שהוא יתפוס את המושכות ויעלה על מסלול המשא ומתן לשלום. להפך. ■

שמואל רבינוביץ • נס בתוך הבית

את הנרות הללו אי אפשר לנבות

הבה נתבונן, לרגע קט, באור החנוכייה שעל אדן החלון. זה יותר מ־2,000 שנה שאנו "מפרסמים" את נס החנוכה בדרך ייחודית זו. מחד – מצווה להניח את נרות החנוכה על אדן החלון, ודווקא בשעה שהרחובות הומים אדם, על מנת שהנרות ייראו בחוץ ויתפרסם הנס. מאידך – "תנו רבנן מצוות חנוכה: נר איש וביתו" (מסכת שבת).

עיקר מצוות נרות החנוכה אינה להדליק בראש חוצות אלא דווקא בבית פנימה, בחיק המשפחה. לא בכדי הובילו את מרד החשמונאים אב ובניו. המאבק נגד השתלטות התרבות היוונית על ארץ ישראל לא היה מאבק טריטוריאלי אלא מאבק על הילדים ועל ילדי הילדים. לאיזה עולם, שאלו מתתיהו ובניו, אנו מגדלים את ילדינו? על אילו ערכים יגדלו ילדים אלה? משפחת החשמונאים, האב והבנים גם יחד, יצאו להילחם על המשך החיבור בין דור העתיד של העם היהודי לבין מורשתו העתיקה.

גם היום, שנים רבות אחרי ניצחונם ההיסטורי של המכבים, ניצבת המשפחה היהודית בפני אותן שאלות. במשך דורות רבים נדר העם היהודי ברכי העולם, אך בכל תלאות הדרך הצליח לחבר חוליה לחוליה ולשמור על הויקה לשרשרת הדורות. על אף כל התלאות עורנו מדברים בשפתנו העתיקה, ובאמצעותה אנו פוגשים את חוכמתם של חכמי הדורות כולם. האם ילדינו

וילדיהם אחריהם יגדלו גם הם כיהודים, ממשיכי דרכם ונושאי מורשתם של האבות והאמהות, של המלכים והנביאים? גם היום, כמו אז, התשובה לשאלתם המהדהדת של מתתיהו ובניו טמונה במקום הקרוב ביותר – בבית, בחיק המשפחה. כאן, ולא בשדות הקרב, יוכרע עתיד המשפחה ועתיד העם.

מנהג ישראל מדורי דורות הוא לשהות מתצית השעה אחרי הדלקת הנרות ולשבות ממלאכה. זוהי הזדמנות נדירה, בתוך המולת החיים, להקדיש זמן ותשומת לב לאופן שבו אנו מניחילים לילדינו את מורשת עמנו. מצוות הדלקת נרות החג מזמינה אותנו לכנס את ילדינו ולספר באוזניהם את סיפורו של נס חנוכה הגדול. לא רק את נס ניצחון המעטים את הרבים, לא רק את נס נרות המנורה שדלקה שמונה ימים, אלא את נס נרות החנוכה שדולקים כבר 2,000 שנה ונמסר מדור לדור. נס העם היהודי העתיק שגלה ונדרף והוכה, אך המשיך להיות נאמן לדרכו ולשליחותו.

בחג החנוכה הזה הבה ונקדיש את זמננו, אהבתנו ומסיירתנו לדור הבא, נפרסם את הנס הגדול לאהובינו, בנינו ובנותינו. נדליק "נר איש וביתו", ובאור נרות החג נספר לדורות הבאים על הניסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות. חנוכה שמחה. ■

שמואל רבינוביץ הוא רב הכותל המערבי והמקומות הקדושים

בחאלב נוצחה האנושיות

"פירמידת הקדושים המעונים רודפת את הארץ". כאשר שמעתי את החדשות מהאלב בשבוע שעבר, עלתה במוחי השורה הזאת מאחד משירי המלחמה של רנה שאר (RENE CHAR) והכתה בי כס' טירת להי.

ואני חש בושה. לא בשם ולדימיר פוטין, הצאר הוולגרי הקטן, שבין סדרת צילומים והפגנת טסטוסטרון שולח את מטוסיו להפציץ הריסות של עיר: עברו חאלב אינה אלא עוד במה לנרקיסיזם הזועם שלו, והוא בסך הכל משחק את תפקידו. גם לא בשם בשאר אסד, שמאחורי צלליתו הכבדה שלו מציצה הנשמה המרושעת, האפלה והשפלה ביותר של ימינו. בסופו של דבר, גם הוא יירד לתת דין לאנושות על פשעיו. לא, אני מתבייש בעצמי, כי גם כשהתחננתי, זעקתי בתוך השממה, כתבתי אינספור טורים ומאמרים – מצאתי את עצמי מניפים אל פנים מול חוסר האונים שלי, חנוק בזעם עצמי. אבל אני מתבייש גם בכם. בכולכם. כי היום, בסוף שנת 2016, יש עדיין אנשים שמתייחסים אליהם כאילו היו כלי משחק. אני חש בושה כי מול המשחק האכזרי הזה, לא עשינו דבר ואמרנו מעט מאוד.

ומול המחזה הזה, אנחנו עומדים כעדים שעדיין לא הפנימו שהם משחקים את משחק ה"לא רואה רע, לא שומע רע". האם איבדנו את הקשר למציאות? האם נעלמה לנו היכולת לחוש את צערו של האחר? האם אנחנו מסתכלים על זה כמו על מופע קרקס, כשמקום מושבנו ביציע אנחנו מרשים לעצמנו הנאות אסורות של התבוננות בסבל של אנשים מן השורה, לא גלדיאטורים, עד שאנחנו שוכחים להגיף את ידינו כשהוהן כלפי מעלה? או שאולי זאת רק תחושת הרווחה שמישהו חש בהיותו בטוח בביתו החם בעוד הגשם יורד בחוץ? אני מתבייש בדיווחים היבשים והשגרתיים ששמעתי במהדורות החדשות בשבוע האחרון: הפרשנות קהת החורשים, ה"ניתוחים" החוזרים על עצמם. אני מתבייש במומחים האדישים, הפסאודו-מלומדים הנוהרים כל כך שלא להפגין ולו שמץ של כעס או פאניקה. אני מתבייש בארגון האומות המאוחדות, שההחלטה שלו התקבלה ממש עם ירידת המסך, כשכבר לא נותר הרבה לעשות אלא לספור את המתים, וב"קרוב גם למיין את "הפליטים".

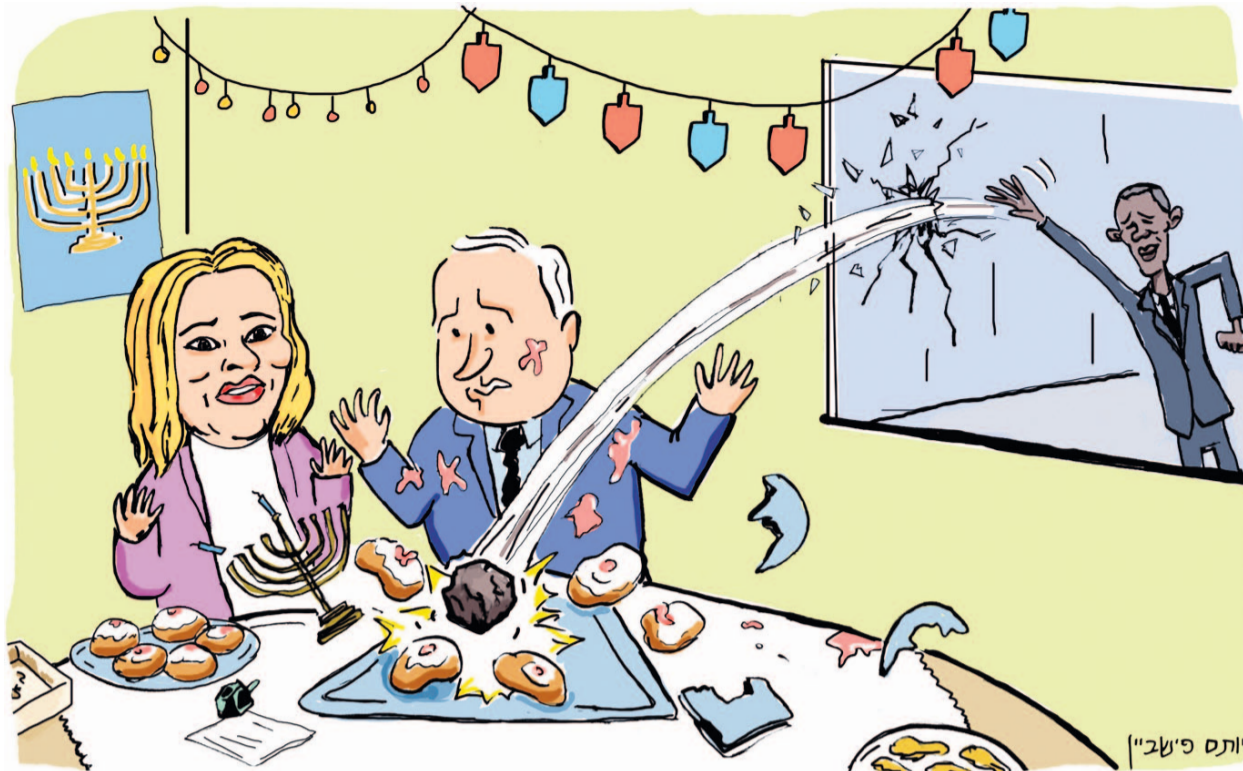
אני מתבייש במפלצות הקרות, סין ורוסיה, החברות בא"רגון הנושא לכאורה את השם "מועצת הביטחון", שבעת שהמטוסים שיטחו בחאלב שכונה אחר שכונה, גוש בניינים אחרי גוש בניינים, ובעוד הכל מתפוצץ ומתמוטט – הייתה להן עזות המצח להטיל וטו על החלטה להפסקת האש. אני חש בבושה של ברק אובמה ומדיניות "הקו האדום" שאותה נטש ב-30 באוגוסט 2013, בהצהרת התכחשות שהדימה את בני בריתו. הוא לא הבין עד כמה הדברים שאמר היו אמת: הקו שלו אכן היה אדום. שביל אדום של דם. אני מתבייש בדונלד טראמפ, שהראה מי הוא באמת בבחירות רבה עוד יותר כשהכריז שאותם צעירים שנחרץ גורלם למות יהיו אויביקטים לעסקה – זו המילה שבה השתמש – עם חברו פוטין.

אני מתבייש שרוב זעום של אלה שאני נאלץ לקרוא להם "עמיתיי האזרחים" אווזים ברעה שאסד הוא הרע במיעוט טו בהשוואה לדאעש. אנחנו תבוסתנים, החושבים בטעות שאנחנו אנשי שלום. אנחנו אירופאים מרושנים המוכ"נים להתכחש לערכים שלנו מול הפשע הגדול הראשון נגד האנושות במאה ה-21. הפשע נגד כל אחד ואחד מאיתנו, שמתקרב במהירות לשיאו.

פירמידת הקדושים המעונים אכן רודפת את הארץ. והארץ נאנקת תחת העול.

זה המקום שבו אנו עומדים. ■

ברנאר-אנרי לוי הוא פילוסוף וסופר יהודי-צרפתי. תרגום: בנימין טוביאס ולילית זנגר

אלון פנקס • בין או"ם לבום לאובמה

נשהמציאות מתנפצת בפנים

לויית. ממשל אובמה הטיל וטו, אך באופן חריג פירסמה סוזן רייס, אז שגרירת ארה"ב באו"ם, דברי הסבר מפורטים שמהם עלה כי ארה"ב דווקא תמכה בלשון ההחלטה, אך בחירתה בווטו נועדה למנוע הרצודריות נגד ישראל ולא לפגוע בתהליך המדיני הרצודרי בין ישראל לפלסטינים. מי ששכח או בחר להתעלם מההסבר ההוא, שלא יעמיד פנים שהוא מופתע מהחלטת ההימנעות שלושם באו"ם.

מי שמשלה את עצמו שהנשיא האמריקאי החדש ישנה את ההחלטה, טועה ומטעה. ארה"ב יכולה להכריז על מפעל ההתנחלויות כחוקי ולגיטימי מבחינתה. זה לא יקרה. לחלופין, ארה"ב יכולה להגיש למועצת הביטחון החלטה סותרת ולקוות שלא יוטל וטו. גם זה לא יקרה.

אסור להמעיט מההשלכות המשפטיות, ואולי המדיניות, הפוטנציאליות של החלטת מועצת הביטחון 2334 בשנים הקרובות. הן עלולות להיות משמעותיות מאוד. אבל צריך לזכור: האו"ם לא מצביע; מדינות מצביעות. לא רק סנגל וניז'רלנד, שכנגדן מנפתח ישראל שרירים, אלא גם מדינות ידידותיות (או לא עוינות) כמו בריטניה, צרפת, יפן, רוסיה, סין, ספרד ואורוגוואי. מצד שני, אין סיבה להיסטריה ולדרמה המיותרת סביב ההימנעות האמריקאית. השמיים לא יפילו הבוקר.

הימין הישראלי, באיוולתו, תמיד "ידע" שאובמה אנטי-ישראלי, משוכנע שארה"ב נטשה והפקירה את ישראל ומקבל כמתת אל מובנת מאליה את הסיוע הצבאי בסך 38 מיליארד דולה מבחינתו, המציאות בשטחים ובמדינת המתנחלים זה משהו קטן וחסר משמעות, שמשום מה העולם מתעקש לעסוק בו. השמאל הישראלי, בטיפשותו, עולץ כי "הגיע הזמן". רק "לחץ בינלאומי", ועדיף של נשיא אמריקאי, "יביא לסיום הכיבוש". הימין מניח שהמציאות תתאים את עצמה אליו, השמאל בטוח שאפשר לכפות פתרון. והפלסטינים, שלא התקרבו לעצמאות מדינית אפילו בסנטימטר אחד, בכלל הכריזו על ניצחון היסטורי ומוסרי.

ההחלטה ההצהרתית של מועצת הביטחון האירה מחדש מש"וואה עגומה: בין הפלסטינים, הימין הישראלי, השמאל הישראלי, וכמובן "המרכז", כבר חמישים שנה שנשיא ארה"ב אשם. לא הם, לא אנחנו – הוא. ■

שלשום בערב פגש בנימין נתניהו ביריבה ותיקה ועיקשת, שמפעם לפעם הוא בוחר להתעמת איתה: המציאות.

המציאות עמדה מול נתניהו לא כי הוא אינו צודק בחלק מטיעונו המהותיים בנ"ש אלא משום שבחר שא הישראלי-פלסטיני, אלא משום שבחר להתעלם מקיומה ולהמציא יקום מקביל שבו הוא אחד מארבעה-חמישה אנשים שמעצבים את הגיאופוליטיקה העולמית. מתמרון את ארה"ב, נוסע לפוטין, נוזף בצרפת, מסכם עם מצרים, מזלזל באו"ם. מציאות אחרת. מבחינתו, הכל מסתדר מבחינת המציאות, קצת פחות. לא במקרה המליץ לו אהוד ברק בטוויטר לפטר את שר החוץ שלו ולהאשים את אובמה. ככה זה כשהמציאות יותר חזקה ממך.

"ארה"ב הפרה הבטחה והפקירה אותנו" – היא קינה צדקנית שנשמעה הרבה ביממה האחרונה, ובוודאי תישמע גם בימים הקרובים. אלא שלא הפרה ולא הפקירה: ארה"ב רק נמנעה מהצבעה על מה שהוא מדיניותה המוצהרת והעקבית מאז 1967.

אחד המיתוסים חסרי הביסוס שדוברי הממשלה ותומכיה עושים בו שימוש מניפולטיבי ושגוי הוא שארה"ב "תמיד הטילה וטו על החלטות נגד ישראל". לא נכון. מאז 1967, וליתר דיוק מאז נובמבר 1967, כאשר אימצה מועצת הביטחון את החלטה 242 המאשררת את "אייקבילות" רכישת שטח כתוצאה ממלחמה ודורשת ייסוד שלום על בסיס החזרת שטחים, הוגשו למועצת הביטחון עשרות הצעות החלטה בנושא הישראלי. חלקן עסקו בתהליך המדיני, חלקן עלו בעייתות מלחמה ובשל שימוש בכוח, וחלקן דנו בסוגיית הגבולות. רובן ככולן היו אנטי-ישראליות במהות ובמטרה. 51 פעמים הטילה ארה"ב וטו ומנעה קבלת החלטה, ברוב המקרים בנושא הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

אך לא תמיד היא השתמשה בזכות הוטו שלה. ממשל ג'ונסון לא הטיל וטו על 7 החלטות בנושא ישראל (כולל 242 המפורסמת), ממשל ניקסון: 15 פעמים, פורד: פעמיים, קרטיס: 14, רייגן: 21, בוש האב: 9, קלינטון: 3, בוש הבן: 6, ואובמה פעם אחת, שלשום בערב.

הוטו האחרון היה בפברואר 2011 בנושא הבנייה בהתנח"ת

בניגוד לקינה הצדקנית שנשמעה ביומים האחרונים, ובוודאי תישמע רבות גם בימים הקרובים, ארה"ב לא הפרה הבטחה ולא הפקירה אותנו: היא נמנעה מהצבעה על מה שהוא מדיניותה המוצהרת והעקבית מאז 1967

© כל הזכויות שמורות לדיעות אחרונות בע"מ אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשרר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ